

ADVIES
VAN 28 SEPTEMBER 2022
OVER DE STARTNOTA GEWESTELIJK RUP
BENEDEN-NETE TE LIER

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	3
III.	PLANDOELSTELLINGEN	3
IV.	AFBAKENING PLANGEBIED	3
V.	IMPACT OP MILIEU, NATUUR EN LANDSCHAP	3

I. SITUERING

1. SARO ontving op 20 augustus 2022 een adviesvraag van Vlaams minister Zuhal Demir over de startnota bij het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Beneden-Nete Lier' in de gemeenten Lier en Duffel.¹ Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 28 september 2022 komt de raad tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van 60 dagen.

2. Het plan geeft uitvoering aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen m.b.t. de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor de regio Neteland.²

Het plan geeft tevens uitvoering aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2012 om verder onderzoek te voeren naar de alternatieve mogelijkheden om de doelstellingen van het Geactualiseerd Sigmaphan voor het gebied Varenheuvel-Abroek te realiseren en de realisatie ervan mogelijk te maken via de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.³

3. Op 1 maart 2019 stelde de Vlaamse Regering het gewestelijk RUP 'Openruimtegebieden Beneden-Nete' definitief vast. SARO formuleerde op 26 april 2017 een gunstig advies bij het voorontwerp van dit gewestelijk RUP.⁴ De RvS vernietigde op 18 mei 2021 het goedkeuringsbesluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2021. De RvS stelde dat er een plan-MER voor het volledige plan dient opgemaakt te worden van zodra de plan-MER plicht geldt voor één van de planonderdelen.

4. Met voorliggende startnota wordt het ruimtelijk planproces hernomen volgens de procedure geïntegreerd planningsproces. De doelstellingen van het geplande gewestelijk RUP zijn:⁵

- Het vrijwaren van het bouwvrije karakter en de natuurlijke waterbergingscapaciteit in de vallei van de Beneden-Nete.
- Het versterken van de landschappelijke en ecologische waarde van de vallei van de Beneden-Nete en het creëren van ruimte voor natuurontwikkeling in functie van de realisatie van natuur- en waterveiligheidsdoelen van het Geactualiseerd Sigmaphan.
- Het herbestemmen van overstromingsgevoelige signaalgebieden.

5. Vooraleer in dit advies in te gaan op de voorliggende startnota wenst SARO aandacht te vragen voor het debat dat - naar aanleiding van deze startnota - gevoerd werd binnen de raad. Gewestelijke RUP's geven uitvoering aan het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen van 1997. Ondertussen heeft de Vlaamse Regering met de visienota BRV en met de conceptnota bouwshift evenwel de aanzet gegeven voor een omslag binnen het ruimtelijk beleid.

De visienota BRV ambiert een afbouw van het dagelijks ruimtebeslag van 6 ha (2016), naar 3 ha (2025) tot 0 ha (2040). Dat impliceert dat het huidige aanbod aan harde bestemmingen slechts

¹ <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/e5586b8c-7801-467a-ad84-44f41fed99fc>

² Het plan geeft tevens uitvoering aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 over de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in de regio Neteland en het operationeel uitvoeringsprogramma Neteland waarin de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de Beneden-Nete is voorzien.

³ Startnota, pag. 6-7

⁴ <https://sarovlaanderen.be/advies-rup-agnas-beneden-nete>

⁵ Startnota pag. 6

ten dele in aanmerking zal komen voor realisatie. Het is de bedoeling om overtollig, minder gunstig gelegen aanbod netto te schrappen. De conceptnota bouwshift kondigt bovendien een decretaal initiatief aan waarbij de plannende overheid bij planinitiatieven (RUP) voor bijkomend aanbod aan harde bestemmingen (wonen, bedrijvigheid, recreatie, gemeenschapsvoorzieningen) tegelijk slecht gelegen of overbodig juridisch aanbod neutraliseert voor zover aanwezig op het grondgebied van de plannende overheid.⁶

Deze algemene uitgangspunten dienen evenwel verder te worden geconcretiseerd en geoperationaliseerd. Het is aldus een belangrijke tekortkoming dat er nog steeds geen volwaardig BRV (dat de opvolger moet worden van het RSV 1997) is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Bovendien is er nog geen decretaal initiatief inzake de beoogde neutralisatie en er is ook nog geen instrumentendecreet. De raad vraagt om hier dringend werk van te maken.⁷ Het ontbreken van dit kader - dat invulling moet geven aan de beoogde ruimtelijke omslag in Vlaanderen - bemoeilijkt de beoordeling van gewestelijke RUP's.

Standpunt Voka, Unizo

In het plangebied liggen ook terreinen die volgens het Gewestplan voorzien werden voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen en die vandaag nog niet of slechts gedeeltelijk ontwikkeld werden. Als geopteerd wordt om deze terreinen niet meer te ontwikkelen, moet de impact op de bestaande bedrijven duidelijk in kaart worden gebracht en moet er ook werk gemaakt worden om elders industriegrond te voorzien en zodoende deze niet ontwikkelde gronden planologisch te compenseren. Net zoals in vele andere regio's in Vlaanderen, is er in Lier immers een dringende behoefte aan extra ruimte om te ondernemen. Als Vlaanderen vandaag niet voldoende anticipeert op de toekomstige ruimtevrage aan bedrijvigheid (die niet inpasbaar zijn in woonzones), dreigen we later te kampen met een ernstig structureel tekort aan bedrijventerreinen waardoor Vlaanderen belangrijke investeringen zal mislopen. Gelet op de Vlaamse ambities inzake stopzetting van het ruimtebeslag naar 2040 toe en het aangekondigde decretaal initiatief waarbij plannende overheden bij planinitiatieven voor bijkomend aanbod aan harde bestemmingen tegelijk slecht gelegen of overbodig juridisch aanbod dienen te neutraliseren (zie conceptnota Vlaamse Regering van 23 februari 2022), gekoppeld aan de nood om ook in de toekomst ruimte te voorzien voor niet verweefbare bedrijvigheid, vragen Voka en Unizo dat dit principe ook in tegenovergestelde zin geldt voor ruimte voor bedrijvigheid, en dat samen met dit planinitiatief elders een gelijke hoeveelheid aan industriegronden wordt voorzien. Het advies van de Taskforce Bouwshift stelde ook expliciet dat de bestemmingsgroep waar zeer omzichtig met krimp zal moeten omgesprongen worden, de industrie- en havengebieden zijn. Het advies erkende dat voor de verdere economische ontwikkeling van Vlaanderen er voldoende ruimte nodig zal blijven om nieuwe bedrijven te huisvesten die niet verweefbaar zijn in de woonzones (strategische voorraad).

Standpunt Natuurpunt, BBL

De strategische doelstellingen van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen voorzien een afbouw van het dagelijks ruimtebeslag van 6 ha/d (2016), naar 3 ha/d (2025) tot 0 ha/d (2040). Dat impliceert dat het huidige aanbod aan harde bestemmingen slechts ten dele in aanmerking komt voor realisatie. De taakstelling tot neutralisatie van het aanbod aan harde bestemmingen bedraagt volgens de Taskforce Bouwshift ca. 30.000 ha. Wanneer extra harde bestemmingen worden bestemd, is het logisch dat elders een gelijk aantal harde bestemmingen worden geschrapt. Dat principe zorgt er namelijk voor dat de opgave van 30.000 ha te neutraliseren harde bestemmingen niet groter wordt dan vandaag het geval is. Dit principe geldt logischerwijs niet in omgekeerde richting. Het is immers net de bedoeling om overtollig, minder gunstig gelegen aanbod netto te schrappen. De afweging 'behouden of schrappen' is in voorkomend GRUP correct gebeurd.

⁶ <https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2022-03/Conceptnota%20bouwshift%202022.pdf>

⁷ De Vlaamse Regering stelde op 20 juli 2018 de strategische visie BRV voorlopig vast; evenwel zonder beleidskaders. Dit kan niet worden beschouwd als een 'ontwerp BRV' vermits zowel een strategische visie als minstens één beleidskader vereist zijn.

II. ALGEMENE BEOORDELING

6. SARO formuleert volgende strategische bemerkingen bij de startnota voor het gewestelijk RUP 'Beneden-Nete Lier':
 - a. De raad ondersteunt de globale doelstellingen van het geplande gewestelijk RUP, die gericht zijn op het inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen, en die volwaardig invulling geven aan de natuur- en waterveiligheidsdoelstellingen van het geactualiseerd Sigmaphan (zie deel III).
 - b. De raad ondersteunt de afbakening van het plangebied maar vraagt de afbakening van het plangebied ter hoogte van een aantal zones verder te verduidelijken (zie deel IV).
 - c. De raad vraagt aandacht voor de impact van het geplande gewestelijk RUP op milieu, natuur en landschap (zie deel V).

III. PLANDOELSTELLINGEN

7. Plandoelstellingen. De raad ondersteunt de doelstellingen van het geplande gewestelijk RUP, die gericht zijn op het vrijwaren van het bouwvrije karakter en de natuurlijke waterbergingscapaciteit in de vallei van de Beneden-Nete.

De raad vindt het positief dat de startnota ook volwaardig inzet op het versterken van de landschappelijke en ecologische waarde van de vallei van de Beneden-Nete en het creëren van ruimte voor natuurontwikkeling in functie van de realisatie van natuur- en waterveiligheidsdoelen van het Geactualiseerd Sigmaphan. Het geplande gewestelijk RUP zal hiertoe de betrokken gebieden bestemmen als natuurgebied.

Ook de overstromingsgevoelige gebieden die aangeduid werden als signaalgebied worden herbestemd in functie van het behoud van het onbebouwd karakter van de overstromingsgevoelige gebied en het behoud van het waterbergend vermogen van valleien.

IV. AFBAKENING PLANGEBIED

8. Afbakening plangebied. Het plangebied omvat de vallei van de Beneden-Nete ten zuidwesten van de stad Lier, ten noorden van het Netekanaal en de N108 en ten zuiden van de bebouwing langs de N14 en de Ringenhofwijk.

De raad ondersteunt de afbakening van het plangebied maar vraagt om de afbakening van het plangebied op een aantal plaatsen verder te verduidelijken. Zo stelt de raad vast dat in de zone ten noorden van het Netekanaal sommige groene bestemmingen (natuur en park) niet volledig zijn opgenomen in het plangebied. De raad vraagt de afbakening verder te verduidelijken.

Daarnaast stelt de raad vast dat in het zuidwesten van het VEN gebied 'De Nete en Netekanaal' een noordelijk uitsteeksel niet is opgenomen in het plangebied. Ook hier vraagt SARO te onderbouwen waarom dit deeltje geen deel uitmaakt van het plangebied.

In het plangebied liggen ook terreinen die volgens het gewestplan voorzien werden voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen en die vandaag nog niet of slechts gedeeltelijk ontwikkeld werden. Als geopteerd wordt om deze terreinen niet meer te ontwikkelen dringt de raad er op aan om de impact op de bestaande bedrijven duidelijk in kaart te brengen.

V. IMPACT OP MILIEU, NATUUR EN LANDSCHAP

9. Milieu-impact. De raad vraagt aandacht voor de impact van het geplande gewestelijk RUP op milieu, natuur en landschap en wijst op het belang van een volwaardige integratie van de milieueffectbeoordelingen in voorliggend ruimtelijke planproces.

Het geïntegreerd planningsproces - met inbegrip van de plan-MER inclusief passende beoordeling en verscherpte natuurtoets - zal verder duidelijkheid moeten verschaffen over de volledige impact van het voorliggend planinitiatief alsook over de noodzakelijke milderende en compenserende maatregelen.

10. Natuur en biodiversiteit. Inzake natuur en biodiversiteit wijst de raad op de overlapping van het plangebied met speciale beschermingszones. De startnota meldt dat een passende beoordeling zal worden opgemaakt.

Binnen het plangebied zijn verschillende zones afgebakend als VEN. De scoping meldt dat binnen het planvoornemen onder andere bestemmingswijzigingen worden voorzien binnen VEN-gebied. Er zal een verscherpte Natuurtoets worden opgemaakt waarin de (positieve en/of negatieve) effecten van het planvoornemen ten aanzien van de VEN-gebieden zal worden besproken.

11. Landschap, onroerend erfgoed en archeologie. Ook de impact van het geplande gewestelijk RUP op landschap, onroerend erfgoed en archeologie vormt een aandachtspunt. Uit de scoping blijkt dat er door de mogelijke bestemmingswijzigingen effecten te verwachten zijn op het landschap, met name wijzigingen van de erfgoedwaarden en de perceptieve kenmerken, en structuur- en relatiewijzigingen. De scoping meldt bovendien dat er niet alleen vanuit het plangebied, maar ook vanuit de nabije omgeving effecten te verwachten zijn op de landschapsbeleving en -structuur.